

230525 Besök på von Echstedtska gården

Vi var ett litet gäng seniorer, som denna vackra torsdageftermiddag stuvade in oss i fyra bilar, och styrde kosan mot Kila socken, utanför Säffle.

Där ligger von Echstedtska gården, eller Smedby gård, som den hette förr när det begav sig. Trakten har varit befolkad sedan urminnes tider, och den första Smedby gård på just den här platsen byggdes på 1500-talet.

Gården ägs idag av Värmlands Museum, och är en av Sveriges mest bevarade 1700-talsmiljöer, med många besökare varje säsong.



Nuvarande skepnad fick gården med de nya ägarna, Bengt von Echstedt med hustru Christina Catharina Herwegh, i början på 1760-talet. Med hustruns pengar, hon var änkefru med järnbrukspengar i bagaget, rev de den gamla gården, och skapade något nytt, och helt unikt. Gården är byggd i karolinerstil: ovanifrån sett i form av ett **A**, med mangårdsbyggnaden som tvärstreck, flankerad av det världsberömda dasset och ett lusthus, på ömse sidor.



Till vänster ses det lilla lusthuset, och till höger syns dasset genom husbondens sovrumsfönster.

Ekonomibyggnader bakom utgjorde spetsen, och två par flyglar på ömse sidor förlängde sedan gården.



En allé leder fram till gården, som omges av stenmurar som kringgärdar gården, med örtagård och äppellund.

Vidsträckta ägor runtomkring hörde till, och utsikten från tunet är vacker, med vy över delar av vattnen mellan Glafs fjorden och Byälven.



Flera stora askar finns runtomkring gården, - den största mitt på tunet dog tyvärr förra året, och har nu ersatts av en ännu så länge liten lönn, eftersom man är rädd för askrötan som angripit även de andra askarna.



Den stora syrenbusken gav stark väldoft, som spreds med vinden över gården, ända bort till serveringen som nu ligger i den östra flygeln.



Blå vallört, akleja och dillpion blommade nu i rabatterna, gamla växter som sannolikt funnits här länge, godkända av antikvarieämbetet, som styr över vad som får växa här med järnhand.

Örtagården bjöd ännu inte på så mycket blomsterfärg, det var för tidigt.

Av någon anledning missade jag att fotografera alla äppelträden, det var ju synd! Där finns väldigt många olika och gamla äppelsorter representerade, de utgör en genbank!



Vid caféet mötte sedan vår guide upp! Malin Axelsson, som började här som guide redan som 16-åring, men numera också har en yrkeskarriär på Estetiska skolan i Arvika! Nu klädd som lite finare tjänstefolk i en lite finare gård, på 1700-talets slut!

Linne och ull var tygerna för tjänstefolk, herrskapet brukade importerade tyger, siden sammet... Förklädestyget här är återskapat av ett gammalt mönster, från en tapet från tiden, tror jag det var...

Malin berättar levande om gårdens och människornas historia. Den inte så rika men nyligen adlade Bengt von Echstedt, tidigare jurist från Stockholm, som gifte sig med den rika änkan med järnbruksbakgrund från Alster. De visste vad de ville, och gården är helt unik i sitt slag, framför allt för sina målningar.

Alla väggar är täckta med uppspända linnetapecer, som de hade anlitat en, eller kanske fler, konstnärer att måla fantasieggande motiv på!

Redan i farstun möts man av kung Adolf Fredriks grenadjärer på ömse sidor, med familjevapnet ovanför



Till vänster ligger Stora salen, som just är imponerande stor, med väggarna fyllda av att stora målningar, alla med motiv hämtade från Bibeln. Den barmhärtige samariern, Elia och korparna, Simpson, och många fler...



Förmak, dåtidens vardagsrum, och matsal, och kök fanns. Idag finns väldigt lite kvar av familjens ursprungliga möbler, bara de fasta målningarna. Utförliga bouppteckningar ger ändå besked om former, färger och material, och muséet har sökt återskapa en del för att ge en känsla av hur det kunde se ut.



I köket lagades dagligen mat till väldigt många människor, herrskap och tjänstefolk. Att ha en spishäll av järn var en väldig nymodighet vid den tiden, och fanns där nog tack vare fruns bakgrund vid järnbruket.



Herr Bengt och fru Christina Catharina hade var sitt sovgemak, i varsin ände av huset. Därutöver fanns sovrum för gäster, och en barnkammare.

De fick inga egna barn, men Christina Catharinas son från tidigare äktenskap hade desto fler barn som kom på besök, så det var viktigt att bl.a. inreda en barnkammare.





Herrns sovrum, - en kort och smal säng. Rummet hade också ett litet pottrum intill.

Men det stora, och välkända dasset, det låg strax utanför huset.

Dasset och lusthuset, de två kvadratiska byggnaderna vid hustets kortändar, är båda rikt utsmyckade med målningar, också de!

Personliga målningar, med mycket humor! Båda husen var platser för umgänge!

Dasset har fem platser för vuxna och två för barn.

Sittandes kan man bl.a. beskåda husets herre och fru sittande på sina platser, med pipa och allt,

Och tjänstefolket, som står bredvid, med linnelappar till hands!



Bengt överlevde Christina Catharina, och gifte om sig med Margareta, som i sin tur överlevde honom. Hon gillade inte dasset, och lät flytta bort det. När Värmlands museum senare övertog gården, då flyttades dasset tillbaka till sin ursprungliga plats!

Också lusthusets målningar visar gårdens vardagsliv: Här ser man trädgårdsdrängar i arbete, och husets herre spatserande runt ägorna med käpp!



Efter att vi fått alla dessa historier serverade av Malin, så var det dags att bli serverade kaffe och baguette vid caféet! Det smakade gott, och det var skönt att sitta en stund i solskenet, och se sig omkring och begrunda vad vi hört.

Lite tid att gå runt efter eget tycke sedan, och därefter var det så dags att åter ta plats i bilarna och köra hemåt!

Tack för den här dagen, alla inblandade!

Glöm inte att vi också har Söndagscafé i sommar, på Ritz, söndagen den 18 juni, och den 20 augusti! Kl. 10-12!

Glöm inte heller resan till Magnor den 24 augusti! Välkomna!

Men ha en riktigt trevlig sommar, dessförinnan!

Vid dator och kamera,

Annelise Paulsen